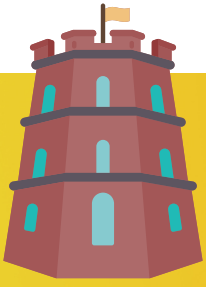

7.2 Vilnius – LDK sostinė

Bažnyčia – pastatas, į kurį renkasi melstis katalikybę išpažįstantys žmonės.

Cerkvė – pastatas, į kurį renkasi melstis stačiatikybę išpažįstantys žmonės.

Odminiai – amatininkai, kurių pagrindinis amatas išdirbti odas ir iš jų gaminti drabužius, audinius ir kitus daiktus.

Rūdinkai – amatininkai, kurių pagrindinis amatas lydyti geležį.

Sostinė – šalies, valstybės pagrindinis miestas arba gyvenvietė, kurioje yra sutelktos pagrindinės valstybės institucijos ir gyvena valdovas.

Stikliai – amatininkai, kurių pagrindinis amatas gaminti stiklą.

1. Perskaitykite tekstą apie Vilnių ir atsakykite į klausimus.

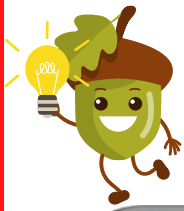
Prieš tūkstančius metų mūsų protėviai baltai kūrė pirmąsias gyvenvietes upių slėniuose, prie piliakalnių, ant kurių statė gynybines pilies ir medinius namus, kuriuose patys gyveno. Svarbiausia buvo apsiginti nuo priešų ir turėti užtektingai vandens, kuris buvo gyvybiškai svarbus. Besikuriančioje Lietuvoje vis sparčiau daugėjo medinių pilių ir šalia jų prisišliėjusių mažų gyvenviečių. Jau esate girdėję apie vieną tokią gyvenvietę – Kernavę – menamą ankstyvąją Lietuvos sostinę. Manoma, kad mūsų šalyje galėjo būti ir daugiau sostinių, kuriose kartais apsidarė skirtingų baltų genčių vadai. XIII a. Karaliui Mindaugui sujungus baltų žemes ir sukūrus Lietuvą, vis dar nebuvo aišku, kas tikroji Lietuvos sostinė. Pats Mindaugas, manoma, dažnai būdavo Vorutos pilyje (dab. Anykščių raj.), o jo karūnavimo ceremonija, spėjama, vyko Vilniaus katedroje. XIV a. I pusėje, Lietuvą valdant kunigaikščiui Gediminui, kaip niekada stipriai išaugo Vilniaus vaidmuo. Gediminas ne tik susapnavo pranašišką sapną apie staigiantį geležinį vilką, bet ir nusprendė Lietuvos sostinę visam laikui įkurdinti Vilniuje.

Jaunoji Lietuvos sostinė – Vilnius – tuo metu sparčiai augo. 1323 m. savo laiškuose Gediminas pirmą kartą paminėjo Vilnių. Jis siuntė laiškus į kitas Europos šalis, kvietė atvykti ir Vilniuje apsigyventi įvairius amatininkus ir pirklius. Nemažai jų atvyko ir čia apsigyveno. Skirtingais amatais užsiimančios žmonės gyveno skirtingose gatvėse, kurių pavadinimai dar iki šių laikų mena gyventojų amatus. Rūdinkų gatvėje gyveno geležies lydytojai, Stiklių – stikliai, Odminių – odos apdirbėjai. Vilniuje formavosi ir pirmųjų kitataučių kvartalai. Mieste įsikūrė vokiečių, lenkų, rusėnų (rusų). Kiekviena tauta statėsi skirtingus maldos namus. Vokiečiai ir lenkai statėsi bažnyčias, rusėnai – cerkves, o lietuviai vis dar išpažino pagonybę ir rinkdavosi Šventaragio slėnyje, kur garbindavo savo dievus. Nors lietuviai buvo pagonybės, jie draugiškai sugyveno su kitų religijų žmonėmis, todėl Vilnius jau nuo seno yra daugiatautis miestas, kuriame persipina įvairiausios kultūros, kalbos ir religijos.

Senajo Vilniaus širdis buvo pilys. Vilniuje jos net dvi: Aukštutinė pilis (dab. Gedimino pilies bokštas), kurioje gyveno valdovas, ir Žemutinė pilis, esanti kalno papėdėje. Pylis buvo itin gerai apsaugotos mediniais ir mūriniais įtvirtinimais. Jas juosė upės – Neris ir Vilnia. Manoma, kad nuo Vilnios upės kilo Vilniaus pavadinimas. Apsuptas žalių miškų ir išvagotas sraunių upių Vilnius augo, gražėjo. Jame vienas po kito į dangų stiebėsi vis aukštesni rūmų ir bažnyčių bokštai, o darbštūs įvairių tautybių gyventojai garsino Vilnių toli už Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės ribų.

1. Kuris valdovas valdė, kai LDK iškilo Vilniaus vaidmuo?
2. Remdamiesi perskaitytu tekstu papasakokite, kaip atrodė Vilnius. Kokių tautybių ir amatų žmonės jame gyveno?
3. Pylis yra laikomos Vilniaus širdimi. Kaip manote, kodėl?
4. Nuo ko kilo Vilniaus pavadinimas? Pasvarstykite, kaip susiję Vilniaus ir Lietuvos pavadinimai.

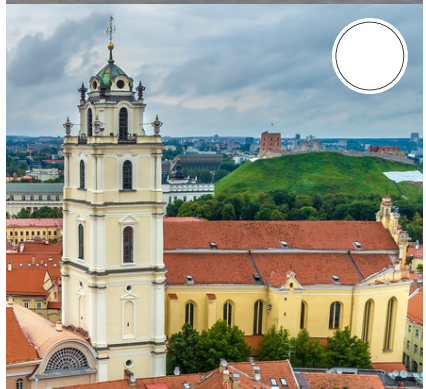
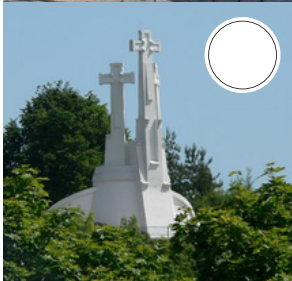
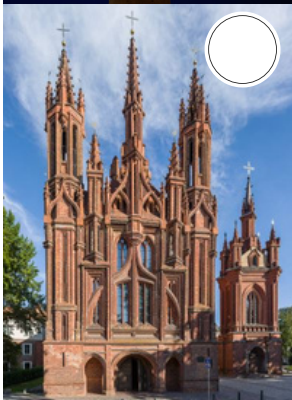

2. Pažvelkite į nuotraukas, kuriose pavaizduoti žinomiausi Vilniaus objektai, ir atlikite užduotį.

NUOTRAUKOMS PRISKIRKITE PAVADINIMUS IR Į BALTUS APSKRITIMUS IRAŠYKITE ATITINKAMĄ SKAIČIŲ.

1. VILNIAUS SENAMIESTIS
2. GEDIMINO PROSPEKTAS
3. TRYS KRYŽIAI
4. VALDOVŲ RŪMAI
5. ŠV. ONOS BAŽNYČIA
6. VILNIAUS KATEDRA
7. VILNIAUS UNIVERSITETAS IR ŠV. JONŲ BAŽNYČIA
8. AUŠROS VARTAI
9. VILNIAUS ROTUŠĖ
10. VILNIAUS TELEVIZIJOS BOKŠTAS
11. GEDIMINO PILIES BOKŠTAS
12. EUROPOS DANGORAIŽIS

3. Perskaitykite tekstus apie žymiausius Vilniaus objektus ir prie kiekvieno esančiame tuščiame apskritime įrašykite objekto pavadinimą atitinkantį skaičių.

Pagrindinė Vilniaus miesto gatvė suformuota dar 1836 m. Tuo metu ji buvo vadinama šv. Jurgio prospektu. Gatvėje statė pagrindines šalies valdžios įstaigas: teismus, bankus, užsienio diplomatų atstovybes. Taip pat buvo gausu prabangių parduotuvių ir restoranų. Šiandien tai pati žinomiausia ir populiariausia Lietuvos sostinės gatvė.

1. Senamiestis
2. Katedra
3. Europos dangoraižis
4. Gedimino pilis
5. Televizijos bokštas
6. Trys kryžiai
7. Vilniaus universitetas
8. Gedimino prospektas

Aukščiausias Vilniuje ir visoje Lietuvoje yra 326 metrų aukščio bokštas. Jis pastatytas 1981 m. Tai istoriškai svarbus bokštas, prie jo 1991 m. sausio 13-osios naktį vyko kraupūs įvykiai. Šiais laikais bokštas laikomas laisvės gynėjų simboliu.

PATS ŽINOMIAUSIAS PASTATAS VILNIUJE. TAI AUKŠTUTINĖS PILIES VAKARINIS GYNYBINIS BOKŠTAS. KURIAME KADAISE VAIKŠČIODAVO LDK VALDOVAI. ANT ŠIO BOKŠTO VISADA PLEVĖSUOJA LIETUVOS VĒLIAVA.

Šis paminklas stūkso ant Kreivojo kalno ir yra matomas iš visų Vilniaus kampelių, o jo istorija siekia kelis šimtus metų. Manoma, kad šioje vietoje pagonys numetė nuo kalno 7 vienuolius, pririštus prie kryžių. Jiems atminti buvo pastatytas šis paminklas.

Tai didžiausia ir svarbiausia Lietuvos katalikų bažnyčia bei reikšmingiausias klasicizmo architektūros pavyzdys visoje šalyje. Ši šventovė yra bene geriausiai atpažįstama Vilniaus vieta.

ŠIS UNIVERSITETAS ĮSTEIGTAS DAR 1579 M. TAI VIENAS SENIAUSIŲ IR DIDŽIAUSIŲ UNIVERSITETŲ VIDURIO IR RYTŲ EUROPOJE. JIS DARĖ ĮTAKĄ NE TIK LIETUVAI, BET IR KAIMYBINĖMS ŠALIMS. JAME MOKĖSI DAUG ŽYMIŲ ISTORINIŲ ASMENYBIŲ.

Ši Vilniaus dalis yra pati seniausia. Joje gausu didingų senų bažnyčių, prabangių rūmų ir siaurų, klaidžių gatvių, kuriose galima lengvai pasiklysti.

Dangoraižis pastatytas 2004 m. Lietuvos įstojimo į Europos Sąjungą proga. Tai pats aukščiausias (net 33 aukštų) pastatas Lietuvoje. Dažnai laikomas naujojo Vilniaus centro simboliu.

4. Pažaiskite žaidimą „Vilnius – Lietuvos sostinė“ ir išsiaiškinkite, kas daugiausiai žino apie Lietuvos sostinę. Nuorodą į žaidimą rasite prie šios pamokos 7.2 virtualių užduočių.

TAI ĮDOMU! 1994 m. Vilniaus senamiestis buvo įtrauktas į UNESCO pasaulio kultūros paveldo sąrašą kaip vienas didžiausių (senamiesčio plotas 3,59 km²) ir gražiausių senamiesčių Senajame žemyne. Vilniaus senamiestyje itin gausiai išlikę barokinio stiliaus architektūros statinių, todėl dažnai Lietuvos sostinė vadinama baroko miestu.

